

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGA
MÁSODIK SZEKCIÓ

BALÁZS kontra MAGYARORSZÁG ÜGY

(15529/12. sz. kérelem)

ÍTÉLET

STRASBOURG

2015. október 20.

Ezen határozat az Egyezmény 44. cikkének 2. bekezdésében foglalt körülmények beálltával válik véglegessé. Szerkesztői változtatás alá eshet.

A Balázs kontra Magyarország ügyben,

az Emberi Jogok Európai Bírósága (Második Szekció) Kamaraként tartott ülésén, melynek tagjai voltak:

Işıl Karakaş, *Elnök*,
Sajó András,
Nebojša Vučinić,
Helen Keller,
Egidijus Kūris,
Robert Spano,
Jon Fridrik Kjølbro, *bírák*

és Stanley Naismith, *Szekció Hivatalvezető*

2015. szeptember 1-jén és szeptember 22-én tartott zárt ülésén lefolytatott tanácskozását követően

az utóbb említett időpontban elfogadott alábbi ítéletet hozza:

AZ ELJÁRÁS

1. Az ügy alapja egy Magyarország ellen benyújtott kérelem (15529/12. sz.), amelyet az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény („az Egyezmény”) 34. cikke alapján egy magyar állampolgár, Balázs János Krisztián („a kérelmező”) 2012. március 5-én terjesztett a Bíróság elé.

2. A kérelmezőt Muhi E., Érden praktizáló ügyvéd képviselte. A Magyar Kormányt („a Kormány”) Tallódi Z. kormányképviselő képviselte az Igazságügyi Minisztériumból.

3. A kérelmező azt állította, hogy a hatóságok – az Egyezmény 3. cikkével együtt olvasott 14. cikket megsértve – nem tettek eleget azon kötelezettségüknek, hogy hatékony vizsgálatot folytassanak le az őt ért rasszista támadás vonatkozásában.

4. 2014. szeptember 1-jén ez a panasz közlésre került a Kormány felé; a kérelem többi részét a Bíróság elfogadhatatlanná nyilvánította.

5. A kérelmező és a Kormány észrevételeket nyújtott be az ügy elfogadhatóságára és érdemére vonatkozóan. Továbbá, az Európai Roma Jogok Központja – amely (az Egyezmény 36. cikkének 2. bekezdése, valamint a Bíróság Eljárási Szabályzata 44. § 3. bekezdése alapján) engedélyt kapott az írásbeli eljárásba való beavatkozásra – harmadik félként írásbeli megjegyzéseket terjesztett elő.

A TÉNYEK

I. AZ ÜGY KÖRÜLMÉNYEI

6. A kérelmező 1991-ben született, és Szegeden él.

7. 2011. január 21-én hajnali 4 óra körül a kérelmező és barátnője, L.D., éppen távozni készült egy szegedi klubból, amikor három, számukra ismeretlen huszonéves férfi inzultálni kezdte őket. A három férfi becsmérő kijelentéseket tett a kérelmező roma származásával, valamint barátnője kinézetével kapcsolatosan.

8. Ezt követően egy önmagát rendőrként bemutató negyedik férfi, E.D. jelent meg a színen. (A férfi valójában büntetés-végrehajtási alkalmazott volt.) Amikor E.D. távozni készült, a kérelmező kérdőre vonta őt a sértő és durva nyelvezet miatt, amit használt. Erre E.D. megfordult, és verekezésbe bonyolódott a kérelmezővel; a verekezésnek három személy közbeavatkozása vetett véget, akik a kérelmező ismerősei voltak.

A verekedést követően E.D. a rendőrséget hívta. Két rendőr érkezett a helyszínre, akik a kérelmezőt, E.D.-t és L.D.-t a helyi rendőrségre kísérték. A következő napon kiengedték őket. Bár a kérelmezőn és E.D.-n is jól látható sérülések voltak, csak E.D.-t vizsgálta meg az orvos. Az orvosi látletet szerint E.D. halántékán zúzódások voltak, jobb szeme körül pedig vérömleny keletkezett.

9. 2011. január 23-án a kérelmezőt megvizsgálta egy háziorvos, aki a kérelmező mellkasán, hátán, nyakán és fején zúzódásokat talált.

10. 2011. február 1-jén a kérelmező feljelentést tett a Szegedi Városi Ügyészségen E.D. ellen. Előadta, hogy a három őt inzultáló személy azt kiabálta neki: „Koszor cigány, kell cigaretta? Nesze, pénz!”, s cigarettával és pénzzel dobálták meg. Azt is fenntartotta, hogy az önmagát rendőrként bemutató E.D. az incidens helyszínére érve azt kérdezte a többiektől, hogy nem tudják-e, „hogyan kell bánni egy koszos kis cigánnyal”, s hogy felé fordulva cigánynak nevezte. A kérelmező azt is előadta, hogy milyen sérüléseket szenvedett.

A kérelmező továbbá előadta, hogy az incidenst követő napon az egyik közösségi oldalon azonosította E.D.-t. E.D. néhány bejegyzését kimásolta, és benyújtotta az Ügyészségnek.

11. Ezekben a bejegyzésekben E.D. azt írta, hogy az előző éjszaka „fejbe rúgott egy cigányt, aki a földön feküdt, amikor három haverja lenyomta”. Más felhasználók támogató bejegyzéseire válaszul E.D. feltette az oldalra egy szélsőségesen intoleráns és kifejezetten rasszista játékfilm egyik jól ismert részletét tartalmazó videoklip internetes linkjét. Hozzátette, hogy a klipben megszólaló személy által gyűlölt embertípusok lajstroma kiegészíthető ”néhány köztünk élő más szeméttípussal”.

12. 2011. február 7-én az ügyészség a Büntető Törvénykönyv 170. § (1) bekezdése szerinti „közösség tagja elleni erőszak” bűncselekménye miatt nyomozást indított E.D. ellen.

13. 2011. március 7-én kihallgatták a helyszínrre érkezett két rendőrt, valamint L.D.-t. L.D. megerősítette a kérelmező verzióját az eseményekről. A rendőrök tanúvallomása semmilyen beszámolót nem tartalmazott az incidensről; ők csak a verekedés után értek a helyszínrre.

A kérelmező azon három ismerőst, akiknek közbeavatkozása véget vetett a verekedésnek, nem hallgatták ki, kilétük ismeretlen maradt az ügyészség számára. A kérelmezőtől megkérdezték ezen személyek elérhetőségi adatait, de ő csak becenevüket ismerte.

14. Ezzel párhuzamosan a Szegedi Városi Ügyészség ugyanezen tények alapján garázdaság gyanúja miatt hivatalból nyomozást indított. 2011. július 5-én került sor E.D. gyanúsított ki hallgatására, aki azt állította, hogy a kérelmező provokálta őt. Azt elismerte, hogy önvédelemből eltolta magától a kérelmezőt, de állítása szerint nem ütötte meg, és nem inzultálta. Fenntartotta, hogy nem tett semmilyen állítást a kérelmező roma származásával kapcsolatosan, s hogy nem a kérelmező roma származása miatt került sor a verekedésre, hanem azért, mert a kérelmező megtámadta őt. A közösségi oldalra feltett bejegyzéseket illetően azt mondta, hogy azoknak nem volt semmi különös indoka, s hogy „valójában nem rúgta fejbe a fiút ... mert ha így tett volna, akkor a [kérelmező] súlyosabb sérüléseket szenvedett volna.”

15. 2011. július 20-án az Ügyészség arra hivatkozva megszüntette a „közösség tagja elleni erőszak” bűncselekménye miatt indított nyomozást, hogy nem állt fenn bizonyíték arra vonatkozóan, hogy E.D. faji gyűlöletből támadta meg e kérelmezőt. A kérelmező feljelentése, L.D. tanúvallomása, E.D.-nek a párhuzamos eljárásban tett gyanúsított nyilatkozatai, valamint az orvosi láttelepek alapján az ügyészség arra a következtetésre jutott, hogy nem volt megállapítható, hogy ki provokálta ki a verekedést, és hogy volt-e okozati kapcsolat a kérelmező ellen intézett inzultusok, valamint a verekedés között.

2011. július 26-án a kérelmező panaszt tett az eljárás megszüntetése miatt.

16. 2011. augusztus 8-án a kérelmező ügyvédje számára lehetővé tették az ügyirat áttanulmányozását. Ugyanezen a napon a kérelmező ügyvédje kérte E.D. gyanúsított meghallgatását, és szembesítését a kérelmezővel. A kérelem azon az alapon került elutasításra, hogy E.D. gyanúsított ki hallgatására a garázdaság gyanúja miatt indított párhuzamos eljárásban már sor került, s hogy vallomása bekerült a nyomozati iratokba, és okirati bizonyítékként felhasználásra került.

2011. augusztus 16-án a kérelmező is megtámadta a határozatot, további nyomozati intézkedések megtételét kérve.

17. 2011. szeptember 8-án a Csongrád Megyei Főügyészség az alábbiak alapján helyben hagyta a határozatot:

„A cselekmény előzményeként a [kérelmező] és L.D. által elmondottakat elfogadva valószínűsíthető ugyan a rasszista motiváció, azonban a büntetőjogi felelősség megállapításához szükséges mértékben – azaz egyértelműen és minden kétséget kizáróan – nem bizonyítható az, hogy E.D. kifejezetten roma származása miatt bántalmazta volna [a kérelmezőt]. A kifejezett és egyértelmű rasszista motiváció különösen azért nem bizonyítható, mert E.D. a verekedést megelőzően a fent leírtak szerint el akart menni a helyszínről, a [kérelmező] számonkérésére fordult csak vissza, és magára a verekedés kezdetére vonatkozóan is csak a [kérelmező] és E.D. egymásnak ellentmondó vallomásai állnak rendelkezésre. Arra vonatkozóan pedig sem [a kérelmező], sem L. D. nem tudott nyilatkozni, hogy miután a [kérelmező] számonkérését követően E.D. visszafordult, akár a verekedés kezdete előtt, akár közben tett-e még bármilyen rasszista kijelentést. A feljelentéshez csatolt Facebook bejegyzésből is csak annyi állapítható meg, hogy E.D. az üzenetben konkrétan néven nem nevezett, személy szerint be nem azonosítható, roma származású személyt bántalmazott előző éjszaka. A bejegyzés szövegéből és magából a teljes üzenetváltásból sem állapítható meg azonban egyértelműen és kétséget kizáróan, hogy arra kifejezetten a bántalmazott személy roma származása miatt került volna sor.

A fenti megfontolások, valamint a rendelkezésre álló információk és bizonyítékok egésze alapján E.D. rasszista indítéka teljes mértékben valószínűsíthető ugyan, de minden kétséget kizáróan nem állapítható meg.”

A további nyomozati intézkedéseket illetően az ügyészség úgy vélte, hogy a E.D., a kérelmező, valamint az L.D. által adott nyilatkozatok alapvetően egymásnak ellentmondó volta miatt ezen személyek szembesítése nem nyújtotta a siker kilátását. Továbbá, gyanúsítottai vallomásaiban E.D. részletes beszámolót adott a tényekről, ami szükségtelenné tett bármilyen további kihallgatást.

18. 2012. május 11-én a Szegedi Városi Bíróság garázdaság miatt elítélte, és egy év próbára bocsátotta E.D.-t.

II. RELEVÁNS HAZAI JOG

19. A Büntető Törvénykönyv szóban forgó időszakban hatályos szövegének releváns része kimondta:

Nemzeti, etnikai, faji, vallási csoport tagja elleni erőszak**174/B. §**

„(1) Aki mást valamely nemzeti, etnikai, faji vagy vallási csoporthoz tartozása vagy vélt tartozása miatt bántalmaz, illetőleg erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűrjön, bűntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

Garázdaság**339. §**

„(1) Aki olyan kihívóan közösségellenes, erőszakos magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

20. A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény releváns része kimondja:

6. §

„(2) Büntetőeljárás csak bűncselekmény gyanúja alapján, és csak az ellen indítható, akit bűncselekmény megalapozott gyanúja terhel.”

III. RELEVÁNS NEMZETKÖZI DOKUMENTUMOK

21. Az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) által 2009-ben közzétett, *Megelőzés és válasz a gyűlölet-bűncselekményekre (Preventing and Responding to Hate Crimes)* című gyakorlati útmutató az alábbi releváns részeket tartalmazza:

2. fejezet – A gyűlölet-bűncselekmények felismerése

„A gyűlölet-bűncselekmények kivizsgálása során az egyik leggyakoribb jelenség az, hogy a bűnüldöző szervek nem gyűlölet-bűncselekményként azonosítanak be, vagy nem hajlandók ilyenként beazonosítani valamely bűncselekményt. Ezért az áldozatoktól panaszokat kapó, illetve az áldozatokat meghallgató rendőrök és nem-kormányzati szervek számára alapvető fontosságú, hogy ismerjék azon

kritériumokat, amelyek alapján eldönthető, hogy egy adott ügy gyűlölet-bűncselekmény lehet-e.

A gyűlölet-bűncselekmény indikátorok olyan objektív tények, amelyek azt jelzik, hogy az ügy gyűlölet-bűncselekményt foglalhat magában. Ha ilyen indikátorok felmerülnek, akkor az ügyet lehetséges gyűlölet-bűncselekményként kell nyilvántartani, s a bűncselekmény indítékai vonatkozásában további nyomozást kell lefolytatni. Az ilyen indikátorok megléte nem bizonyítja, hogy az adott incidens gyűlölet-bűncselekmény. A gyűlölet, mint indíték csak alapos és teljes körű nyomozást követően, a bizonyítékok bíróság általi megerősítésével válik bizonyítottá.

A gyűlölet-bűncselekmény indikátorok hasznosak lehetnek a nem-kormányzati szervek számára, mivel olyan objektív és következetes tényalapot képeznek, amelyre hivatkozással érvelni lehet a rendőrség és más kormányzati szervek irányában az incidensek lehetséges gyűlölet-bűncselekménykénti kezelése mellett.

Gyűlölet-bűncselekmény indikátorok

A nemzeti szakértők és a bűnüldöző szervek útmutatókat dolgoztak ki a gyűlölet-bűncselekmények beazonosítására, s ezen útmutatók részletesen felsorolják a gyűlölet-bűncselekmény indikátorokat. Bár az indikátorok változhatnak, a leggyakoribbak az alábbiakban kerülnek felsorolásra.

Az áldozat és a tanú észlelése

Az áldozat észlelése az előítélet-indíték elsődleges indikátora. Az ilyen észlelések az előítélet áldozat általi megtapasztalásán, a támadás körülményein, a támadók beazonosításán, és számos más tényezőkön alapulnak. A tanúk észlelései gyakran az elkövető látható indítékáról is erős jelzéseket adnak.

Néhány EBESZ-államban – így Kanadában és az Egyesült Királyságban – minden olyan bejelentett bűncselekményt, amit az áldozat, a tanú vagy a rendőr gyűlölet indítékú bűncselekménynek vél, potenciális gyűlölet-bűncselekményként kell nyilvántartani és vizsgálni.

Az elkövető magatartása

A gyűlölet-bűncselekmények elkövetői az elkövetés előtt, alatt vagy után gyakran egyértelművé teszik előítéleteiket. A legtöbb gyűlölet-bűncselekmény esetén az elkövető által használt szavak vagy

szimbólumok képezik a döntő bizonyítékot. A gyűlölet-bűncselekmények elkövetői gyakran üzeni akarnak áldozataiknak és másoknak, és ezen – odavetett szitokszavaktól felfeliratokig terjedő – üzenetek fontos bizonyítékul szolgálnak az indíték vonatkozásában.

Áldozati, valamint elkövetői jellegzetességek

Bár a gyűlölet-bűncselekményről általában azt gondolják, hogy kisebbségek tagjai elleni támadást jelent, ez nincs mindig így. A helyi körülményektől függően, egyes gyűlölet-bűncselekmények kisebbségi személy által kisebbségi személy ellen, néha pedig kisebbségi személy által többségi személy ellen elkövetett támadásokat is magukban foglalnak. Ilyen támadások rendszerint olyan területeken történnek, ahol valamely kisebbség tagjai egy nagyobb területen helyi többséget alkotnak. Néhány olyan körülmény, amely gyűlölet-bűncselekményre utalhat:

- Az áldozat vallása, etnikai/nemzeti származása, fogyatékosági státusza, neme vagy szexuális orientációja eltér az elkövetőétől;
- Az áldozat olyan csoport tagja, amely az incidens előfordulásának területén kisebbséget alkot valamely más csoport tagjaihoz képest;
- Az áldozat olyan közösség tagja, amely meghatározott területeken koncentrálódik, és akkor érte a támadás, amikor elhagyta ezeket a területeket;
- Az incidensre a többségi csoport tagjainak a túlnyomórészt kisebbségek tagjai által lakott területekre történt behatolása során került sor (ez a pogromok történelmi tapasztalatát tükröző séma; a pogromok során olyan kisebbségi lakosság ellen hajtottak végre támadásokat, amely jórészt valamely szomszédos körzetben összpontosult);
- Az áldozat valamely kisebbség tagja, akit egy másik lakossági csoporthoz tartozó csoport tagjai támadnak meg; és
- Az áldozat, valamint az elkövető csoportja között történelmi ellenségeskedés van.

Gyűlölet-bűncselekményre utaló áldozati jellegzetességek, többek között:

- Kinézete, öltözete, nyelve vagy vallása alapján az áldozat a támadótól – és gyakran a többségi közösségtől – „eltérő”-ként, „más”-ként azonosítható;

- Az áldozat olyan közösség prominens alakja (vallási vezetője, jogvédő aktivistája vagy szószólója), amely közösség negatív megkülönböztetésben részesül; és

- Az áldozat valamely kisebbségi csoport tagjának társaságában volt, vagy ilyen taggal házasodott össze.

Az állítólagos elkövetők jellegzetességei, magatartása és háttere is számos potenciális gyűlölet-bűncselekmény indikátort tartalmazhat. Például:

- Az incidens előtt, alatt vagy után tett, illetve tanúsított, azon csoport vagy közösség ellen előítéletet vagy elfogultságot mutató nyilatkozat, gesztus vagy egyéb magatartás, amely csoporthoz vagy közösséghez a célszemély vagy az áldozat tartozik.

- Meghatározott szélsőséges mozgalmakat jelképező öltözék, tetoválás vagy jelvény, például szvasztika vagy más náci jelvény, vagy félkatonai egyenruha viselése;

- A kérelmező magatartása (pl. náci üdvözlés, vagy gyűlöletcsoportok által szervezett felvonulásokon és tiltakozó megmozdulásokon való részvétel) gyűlöletszervezetben való esetleges tagságra utal; és

- Ugyanazon vagy más kisebbségi csoporthoz tartozó áldozatok ellen az elkövető hasonló módon már korábban is követett el bűncselekményeket.

...

Korábbi gyűlölet-bűncselekmények vagy incidensek

További gyűlölet-bűncselekmény indikátorok lehetnek:

- Ugyanazon a területen ugyanazon csoporthoz tartozó tagok ellen korábban már sor került hasonló incidensekre;

- A csoporthoz tartozásuk miatt az áldozatok korábban zaklató vagy fenyegető leveleket vagy telefonhívásokat kaptak; és

- Olyan korábbi incidens vagy bűncselekmény került bejelentésre, ami megtorló jellegű gyűlölet-bűncselekményre adhatott okot a felelősnek tartott csoport tagjai ellen.

Vegyes indítékok

A gyűlölet-indítékú incidensek és bűncselekmények kivizsgálása során nagyon fontos, hogy minden lehetséges indíték figyelembe vételre kerüljön. Például, egy olyan incidens, amelynek során valakit személyazonossága miatt támadnak meg, akkor is lehet gyűlölet-bűncselekmény, ha az incidens során a személyt egyúttal ki is rabolják. A kérdés ilyenkor az, hogy a bűncselekmény indítéka teljes mértékben vagy részben előítélet és gyűlölet volt-e; egyes országokban vegyes indíték esetén gyűlölet-bűncselekményként kezelik az adott esetet.

Számos bejelentett esetben az előítélet és gyűlölet alapján támadásra kiválasztott egyén más módon is áldozattá vált. Azt a tényt, hogy a támadások során az áldozatoktól gyakran vagyoni értékkel bíró dolgokat – mobiltelefont, pénzt – is ellopnak, néha arra használják érvként, hogy az incidens nem gyűlölet-bűncselekmény volt. Fontos az a megfontolás, hogy az adott egyént azért választották-e célpontul, mert valamely etnikai, vallási vagy más csoport tagjaként azonosították be.”

22. A Rasszizmus és Intolerancia Elleni Európai Bizottság 2015. március 19-én kiadott, az ötödik monitoring időszakot lefedő Jelentése az alábbi részeket tartalmazza:

3. Rasszista és homofób/transzfób erőszak

„53. A rasszista és homofób/transzfób erőszakot a Büntető Törvénykönyv 216. §-a (közösség tagja elleni erőszak) szabályozza. A hatóságoktól kapott tájékoztatás szerint 2009 és 2013 között 191 állítólagos gyűlölet-indítékú erőszakos eset került bejelentésre; ezek közül 94 eset zárult elítéléssel, melyek közül 33 esetben került sor szabadságvesztés kiszabására. A hatóságok tájékoztatása szerint a bűncselekmények áldozatainak 54%-a roma, 8,5%-a zsidó volt, az esetek 17%-ában pedig többségi magyarok ellen követtek el erőszakot.

54. A romák elleni faji erőszak a mai Magyarország egyik legsúlyosabb problémájaként került leírásra. Ilyen erőszakot rasszista gyűlölet-indítékú szélsőséges csoportok és egyének egyaránt elkövetnek. 2008 januárja és 2012 szeptembere között 61 olyan támadás történt romák személye és/vagy javai ellen, amelyekben Molotov-koktélt, kézigránátot és puskát használtak. A támadásokban kilencen veszítették életüket (köztük két kiskorú), és tucatnyian sérültek meg.”

23. Az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége („Ügynökség”) „Rasszizmus, megkülönböztetés, intolerancia és szélsőséges politikai irányzatok: A görögországi és a magyarországi tapasztalatok tanulságai” című tematikus helyzetjelentésének releváns részei az alábbi megállapításokat tartalmazzák:

„Az Ügynökség magyarországi találkozóinak során többen aggódalmuknak adtak hangot a romaellenes előítélet-indítékú esetek rendőrség általi kezelése miatt. A NEKI például arról tájékoztatta az Ügynökséget, hogy 2012 májusában Nagykanizsán egy romaellenes felfeliratot a rendőrség rongálásként kezelt, és egyáltalán nem vette figyelembe az előítélet-indítékot. A NEKI panaszt tett a rendőrségen, azt állítva, hogy a cselekményt közösség elleni bűncselekményként kellene üldözni. A panasz nyomán a rendőrség ilyenként nyomozott az ügyben, de mivel az elkövetőket nem találták meg, az ügyet felfüggesztették.

Az Ügynökséggel megbeszéléseket folytató szervezetek számos lehetséges magyarázattal szolgáltak azt illetően, hogy a rendőrség gyakran miért nem veszi észre az előítélet-indítékot. Ezek egyikeként a rendőri szervezeten belüli látens intoleranciát és előítéletes légkört említették.

További ilyen tényező lehet, hogy a gyűlölet-bűncselekmények bizonyítása bonyolultabb, forrás- és időigényesebb, mint a többi bűncselekmény-fajta bizonyítása. A rendőrök gyakran inkább az ügyek gyors lezárására összpontosítanak, nem pedig arra, hogy jelentős források felhasználásával beazonosítsák az előítélet-indítékot.

Az előítélet-indíték felismerése speciális ismereteket és képzést igényel, amivel – amint az a rendőrséggel való találkozóinak során az Ügynökség számára világossá vált – a rendőrök nem mindig rendelkeznek.”

24. Az Európa Tanács emberi jogi főbiztosa, Nils Muižnieks által, a főbiztos 2014. július 1-4. közötti magyarországi látogatását követően készített jelentés releváns részei az alábbi megállapításokat tartalmazzák:

„Ezen pozitív lépések ellenére a magyar hatóságokat gyakran éri kritika amiatt, hogy nem azonosítják be a gyűlölet-bűncselekményeket, és nem adnak hatékony választ az ilyen bűncselekményekre, azt is beleértve, hogy nem nyomozzák ki a lehetséges rasszista indítékot. A magyar hatóságok tájékoztatása szerint 2013-ban a gyűlöletbeszédet is beleértve 48 gyűlölet-bűncselekményt jelentettek be, s 30 esetben indult büntetőeljárás. Ez a szám a 2009. évi számokhoz képest (15 bejelentett eset és 18 büntetőeljárás) emelkedést mutat az ilyen típusú

bűncselekmények száma tekintetében. Ezek a számok azonban csak a jéghegy csúcsát mutatják, mivel mindenki egyetért abban, hogy a gyűlölet-bűncselekmények nagy részét a rendőrség nem ilyenként tartja nyilván, illetve az ilyen bűncselekményeket be sem jelentik a rendőrségnek – részben azért, mert a kisebbségi csoportok tagjai nem bíznak ebben az intézményben. A főbiztos tudomására hozott alulminősítések (a gyűlölet-indítékú bűncselekmények enyhébb bűncselekménykénti kezelése) okaiként az alábbiak említhetők: a bűnüldöző hatóságok tagjai számára nem állnak rendelkezésre speciális útmutatók és tréningek; a gyűlölet-bűncselekményekre szakosodott kis számú rendőr munkaterhe és ügyforgalma; a gyűlölet-bűncselekmények nyomozásához rendelkezésre álló eszközök kihasználatlansága. Továbbá, úgy tűnik, hogy az eredményelvárás miatti nyomás következtében néhány ügyész szívesebben emel vádat alapbűncselekmények miatt, mivel azok könnyebben bizonyíthatók. Specifikusan a szélsőséges csoportok által elkövetett bűncselekmények vonatkozásában a rendőrség és a hírszerző szolgálatok közötti jobb együttműködés szükségessége is hangsúlyozottan merült fel. Végezetül, a bűncselekmények áldozatai számára rendelkezésre álló állami támogatási rendszer hiányosságai miatt a gyűlölet-bűncselekmények áldozatai nem kapják meg azt a speciális jogi és pszichológiai támogatást, amire szükségük van.”

A JOG

I. AZ EGYEZMÉNY 3. CIKKÉVEL EGYÜTT OLVASOTT 14. CIKK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

25. A kérelmező azt panaszolta, hogy a magyar hatóságok nem tettek eleget az általa elszenvedett rasszista támadás hatékony kivizsgálásával kapcsolatos kötelezettségüknek, különösen nem tettek elegendő intézkedéseket a támadás lehetséges rasszista indítékának megállapítására. A kérelmező az Egyezmény 3. és 14. cikkére hivatkozott, amelyek kimondják:

3. cikk

„Senkit sem lehet kínzásnak, vagy embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni.”

14. cikk

„A jelen Egyezményben meghatározott jogok és szabadságok élvezetét minden megkülönböztetés, például nem, faj, szín, nyelv, vallás, politikai vagy egyéb vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, nemzeti kisebbséghez tartozás, vagyoni helyzet, születés szerinti vagy egyéb helyzet alapján történő megkülönböztetés nélkül kell biztosítani.”

26. A Kormány vitatta a kérelmező állításait.

A. Elfogadhatóság

27. A Kormány arra kérte a Bíróságot, hogy a hazai jogorvoslatok kimerítésének elmulasztása miatt nyilvánítsa elfogadhatatlanná a kérelmet. A Bíróság *Horváth és Vadászi kontra Magyarország* ügyben hozott határozatára (2351/06. sz., 2010. november 9.) hivatkozva a Kormány előterjesztette, hogy a kérelmezőnek a büntetőeljárásról szóló törvény 199. § (2) bekezdés alapján pótmagánvádat kellett volna benyújtania.

28. A kérelmező előterjesztette, hogy a *Kiss Borbála kontra Magyarország* ügyben (59214/11. sz., 2012. június 26.) a Kormány úgy érvelt, hogy a kérelmező elmulasztotta a hazai jogorvoslatok kimerítését, mivel nem vett igénybe egy rendes jogorvoslatot, nevezetesen nem nyújtott be pótmagánvádat a büntetőeljárás megszüntetése ellen a büntetőeljárásról szóló törvény 199. § (2) bekezdés alapján - ezt a kifogást azonban a Bíróság elutasította.

A kérelmező előterjesztette, hogy a jogintézmény pénzügyi vonzatai, valamint a kiegészítő nyomozati intézkedések megtételével kapcsolatos nehézségek miatt a pótmagánvád sem az ő esetében, sem általában nem nyújtotta, és nem nyújtja a siker kilátását. A kérelmező továbbá felhívta a figyelmet arra, hogy a *Horváth és Vadászi* ügyben a Bíróság nem vizsgálta a pótmagánvád hatékonyságát.

29. A harmadik fél beavatkozó Európai Roma Jogok Központja előterjesztette: olyan esetekben, amikor a hazai hatóságok elmulasztják a gyűlölet-bűncsekmény kivizsgálását, roma személyektől nem várható el, hogy pótmagánvádat terjesszenek elő. A Központ szerint az ilyen személyek pótmagánvádas eljárás indítására kötelezése azt a benyomást keltene, hogy a hatóságok kevésbé kötelesek a gyűlölet-bűncselekmények kivizsgálására. Továbbá, nyomozati tevékenységet követelni egy hátrányos helyzetű csoport tagjától különösen méltánytalan lenne. Végül, a harmadik fél beavatkozó úgy vélte, hogy ha a hatékony nyomozás intézményi rasszizmus miatt maradt el, akkor pótmagánvád benyújtásának megkövetelése a roma áldozatoktól kitenné az áldozatokat a rejtett cigányellenesség feltárásából fakadó következményeknek.

30. A Bíróság megismétli, hogy a hazai jogorvoslatok kimerítését előíró, az Egyezmény 35. cikkének 1. bekezdésében foglalt szabály azt a kötelezettséget rója a kérelmezőkre, hogy először a hazai jogrendszerben rendelkezésre álló azon rendes és elegendő jogorvoslatokat vegyék igénybe, amelyek lehetővé teszik számukra, hogy az állított jogsértések tekintetében orvoslást nyerjenek. Ha valamely kérelmező több rendelkezésre álló jogorvoslat közül választhat, akkor az Egyezményben biztosított jogok és kötelezettségek hatékony védelmének biztosítása céljából a 35. cikket úgy kell alkalmazni, hogy az alkalmazás tükrözze a kérelmező helyzetének gyakorlati realitásait (ld. többek között *Hilal v. the United Kingdom* (dec.), no. 45276/99, 8 February 2000; és *Krumpel and Krumpelova v. Slovakia*, no. 56195/00, § 43, 5 July 2005). Olyan esetekben, amikor a kérelmező számára több jogorvoslat is rendelkezésre áll, és a jogorvoslatok összehasonlító hatékonysága nem egyértelmű, akkor a Bíróság általában a kérelmező javára értelmezi a hazai jogorvoslatok kimerítésére vonatkozó követelményt (ld. *Budayeva and Others v. Russia*, nos. 15339/02, 21166/02, 20058/02, 11673/02 és 15343/02, § 110, ECHR 2008 (kivonatok), valamint a fent hivatkozott eseteket). Továbbá, az olyan kérelmezőtől, aki kimerítette a hatékonynak és elegendőnek látszó jogorvoslatot, nem kívánható meg, hogy az egyéb rendelkezésre álló, de valószínűleg nem sikeresebb jogorvoslatokat is kipróbálja (ld. *Ivan Vasilev v. Bulgaria*, no. 48130/99, § 56, 12 April 2007, valamint a fent hivatkozott eseteket).

31. A jelen ügyben a kérelmező "csoport tagja elleni erőszak" miatt feljelentést tett E.D. ellen. Az ezt követően indult eljárás alkalmas volt a felelősök beazonosítására és – amennyiben annak helye volt – megbüntetésére.

32. A Bíróság szerint ez a jogorvoslat lehetőséget biztosított az állam számára arra, hogy helyrehozza az állítólagosan okozott jogsértést. Ezért a kérelmezőt olyannak kell tekinteni, mint aki a nemzeti hatóságok tudomására hozta panasza lényegét, s mint aki nemzeti csatornákon keresztül keresett jogorvoslatot a panaszára. Ezért a kérelmezővel szemben nem volt követelmény, hogy ugyanazon esemény vonatkozásában, a feljelentés céljával azonos célból pótmagánvád benyújtásával vigye tovább az ügyet (a megváltoztatandókat megváltoztatva ld. a fent hivatkozott *Kiss Borbála kontra Magyarország* ügyet, 26. bekezdés; és a *Matko v. Slovenia* ügyet, no. 43393/98, § 95, 2 November 2006). A kérelmező egyébként a hatóságok által lefolytatott nyomozás állítólagosan nem hatékony voltát, nem pedig a büntetőeljárás, mint olyan, hiányát panaszolta.

33. A Kormány *Horváth és Vadászi* ügyre hivatkozását illetően a Bíróság úgy véli, hogy az azon ügyben levont következtetések nem alkalmazhatók a jelen helyzetre, mivel abban az ügyben a kérelmezők nem állítottak faji diszkriminációt a magánvádas eljárásban, amely eljárás hatékonysága ilyen panaszok vonatkozásában ezért nem volt vizsgálható.

34. Következésképpen a Kormány hazai jogorvoslatok kimerítésének elmulasztása miatti előzetes kifogását el kell utasítani.

35. Továbbá, a Kormány azzal érvelt, hogy E.D. garázdaság miatti elítélése megfosztotta a kérelmezőt az áldozat státusztól.

36. A kérelmező vitatta ezt a nézetet, előterjesztve, hogy annak a bűncselekménynek, amely miatt E.D.-t elítélték, semmi köze nem volt az ő rasszista indítékú támadás miatt tett panaszához.

37. A Bíróság észrevételezi, hogy a garázdaság miatt folytatott nyomozás semmilyen módon nem foglalkozott a kérelmező azon állításával, hogy őt faji előítéleten alapuló bántalmazás érte. A Büntető Törvénykönyv 339. §-ban szabályozott garázdaság törvényi tényállása (ld. a fenti 19. bekezdést) nem tartalmaz olyan elemet, ami lefedné a rasszista indítékú támadással kapcsolatos panaszt.

Ilyen körülmények között a Bíróság úgy véli, hogy ez az elítélés nem volt alkalmas arra, hogy orvosolja az Egyezmény 3. cikke alapján tett kérelmezői panaszt, és nem fosztotta meg a kérelmezőt az áldozat státusztól. Ezért a kérelem nem utasítható el az Egyezmény rendelkezéseivel való *ratione personae* összeegyeztethetlenség miatt.

38. A Kormány végül előterjesztette, hogy a kérelem *ratione materiae* összeegyeztethetetlen az Egyezmény rendelkezéseivel, mivel a kifogásolt bánásmód nem érte el a súlyosság azon minimális mértékét, ami a 3. cikk felhívhatóságához szükséges. A Kormány szerint ezt az is jelzi, hogy a kérelmező nem nyújtott be magánvádat testi sértés vagy becsületsértés miatt.

39. A kérelmező vitatta ezt a nézetet, azzal érvelve, hogy nem a támadás jelentéktelen volta miatt nem nyújtott be magánvádat, hanem azért, mert elveszítette bizalmát az igazságügyi rendszerben.

40. A Bíróság úgy véli, hogy ez a kérdés szoros kapcsolatban áll a 3. cikk alapján tett panasz érdemével. Ezért a Kormány ezen kifogását egyesíteni kell a kérdés érdemével.

41. A Bíróság továbbá úgy találja, hogy a kérelem nem nyilvánvalóan alaptalan az Egyezmény 35. cikke 3. bekezdésének (a) pontja szerinti értelemben. Továbbá úgy találja, hogy semmilyen más alapon sem elfogadhatatlan. Ezért elfogadhatóvá kell nyilvánítani.

B. Érdem

1. A felek előterjesztései

(a) A kérelmező

42. A kérelmező fenntartotta, hogy roma származása miatt érte támadás, s hogy a hatóságok vonakodtak ezt megfelelően kivizsgálni. Megjegyezte,

hogy az ügyészség azon az alapon utasította el feljelentését, hogy nem volt bizonyíték E.D. „közösség tagja elleni erőszak” miatti büntetőjogi felelősségének a megállapítására. Előadta, hogy az elkövető rasszista nyilatkozatait nem vették kellően figyelembe annak érdekében, hogy megállapítsák az esetleges előítélet-indítékot. A kérelmező szerint az ügyészségnek meg kellett volna vizsgálnia, hogy a rasszista indíték többi indikátora beazonosítható-e, így meg kellett volna vizsgálnia E.D. romaellenes ideológiákkal és csoportokkal való kapcsolatát, amit például az általa választott zenék és könyvek is bizonyítottak.

Továbbá, a kérelmező előadta, hogy a hazai hatóságok nem tettek meg minden szükséges intézkedést olyan további tanúk beazonosítására, akik be tudtak volna számolni a kérelmező és E.D. között lefolyt verekedésről. A kérelmező továbbá rámutatott arra, hogy az ügyészség elutasította a további nyomozati intézkedések megtétele iránti kérelmét, beleértve a E.D.-vel való szembesítést is.

(b) A Kormány

43. A Kormány hangsúlyozta, hogy a kérelmezőt ért támadással kapcsolatos kérelmezői állításokat kivizsgálták, és az ügyészség megállapította az ügy releváns tényeit, beleértve az elkövető esetleges rasszista indítékát is. A nyomozó hatóságok meghallgatták a kérelmező és barátnője, valamint a helyszínre érkező rendőrök tanúvallomását is.

A Kormány úgy vélte, hogy a nyomozás során a hatóságok megfelelő figyelmet szenteltek a kérelmező azon állításainak, hogy az incidens középpontjában rasszista indíték állhatott. Ezzel összefüggésben a Kormány vitatta azt az érvelést, hogy a kisebbségek tagjai ellen elkövetett minden bűncselekményt rasszista indítékú bűncselekményeknek kellene tekinteni, mivel a Kormány szerint az ilyen incidenseknek más indítéka is lehet. A Kormány hangsúlyozta, hogy a hazai hatóságok azért szüntették meg a „közösség tagja elleni erőszak” miatti nyomozást, mert az elkövető rasszista indítéka, valamint az a tény, hogy a támadás oka önmagában a kérelmező roma származása volt, nem volt minden ésszerű kétséget kizáróan megállapítható.

(c) A harmadik fél

44. Az Európai Roma Jogok Központ a romaellenesség lencséjén keresztül vizsgálta a jelen ügyet, és fenntartotta, hogy Magyarországon erősödik a romaellenes retorika, a rasszizmus, és a romák elleni fizikai erőszak. A Központ utalt az ENSZ különleges jelentéstevője, az Amnesty International, valamint az Európai Alapjogi Ügynökség rasszizmusról, faji diszkriminációról, idegengyűlöletről, és az ezekhez kapcsolódó intoleranciáról szóló jelentéseire, amelyek mind azt bizonyítják, hogy a

romaellenes támadások (beleértve a zaklatást, a bántalmazást és a fenyegetést is) sémák szerint zajlanak, s hogy növekednek a rasszista platformokkal rendelkező félkatonai szervezetek.

45. A harmadik fél beadványa szerint a magyarországi általános helyzet azt mutatja, hogy az állami szerveken belül a romákkal szemben intézményi rasszizmus érvényesül, amit az is bizonyít, hogy a „hatóságok embereknek színük, kultúrájuk, illetve etnikai származásuk miatt nem nyújtanak megfelelő és professzionális szolgáltatást.” A harmadik fél az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének (*Rasszizmus, megkülönböztetés, intolerancia és szélsőséges politikai irányzatok: A görögországi és a magyarországi tapasztalatok tanulságai* című) tematikus helyzetjelentésére hivatkozott, amely bemutatja, hogy a faji alapú gyűlölet-bűncselekmények kinyomozását és üldözését előíró jogszabályok hatékony végrehajtása nem történik meg. A harmadik fél arra is rámutatott, hogy az Európa Tanács emberi jogi biztosának 2014. július 1-4. közötti, Magyarországon tett látogatásáról szóló Jelentés aggasztónak találta, hogy a magyar hatóságok nem azonosítják be a gyűlölet-bűncselekményeket, és nem adnak hatékony választ azokra.

46. A harmadik fél szerint továbbá valószínűtlen, hogy a rasszista indítékú erőszakot állító sérülékeny áldozatok minden ésszerű kétséget kizáróan bizonyítani tudnák a velük szemben alkalmazott hátrányos megkülönböztetést, különösen olyan esetekben, amikor a hazai hatóságok általi hatékony kivizsgálás elmulasztásának is áldozatai. A harmadik fél fenntartotta, hogy a Bíróságnak a 2., illetve a 3. cikk eljárásjogi ágával együtt olvasott 14. cikkére vonatkozó elemzései (ld. például *Nachova and Others v. Bulgaria* [GC], nos. 43577/98 és 43579/98, ECHR 2005-VII; valamint *Šečić v. Croatia*, no. 40116/02, 31 May 2007) annyiban korlátozottak, hogy nem érintik azt a kérdést, hogy a hatékony vizsgálat lefolytatásának elmulasztása általánosságban intézményi rasszizmus miatt következett-e be. A harmadik fél annak kimondására hívta fel a Bíróságot, hogy a gyűlölet-bűncselekmények átfogó kivizsgálásának elmulasztása diszkrimináció következménye, amely megfosztja a romákat a 3. cikk eljárásjogi ágával együtt olvasott 14. cikk megsértésének megállapításához szükséges bizonyítékokhoz való hozzáféréstől.

2. A Bíróság értékelése

(a) Általános elvek

47. A Bíróság megismétli, hogy a bántalmazásnak a súlyosság egy minimális mértékét el kell érnie ahhoz, hogy a 3. cikk hatálya alá essen. E minimum megítélése relatív: az ügy összes körülményétől, így a bántalmazás tartamától, fizikai és/vagy lelki hatásától, valamint – bizonyos esetekben – az áldozat nemétől, korától és egészségi állapotától függ. További figyelembe veendő tényező, többek között, a bántalmazás célja,

valamint a bántalmazás mögött meghúzódó szándék vagy indíték (ld. például az *El Masri v. "the former Yugoslav Republic of Macedonia"* ügyet, [GC], no. 39630/09, § 196, ECHR 2012). A Bíróság bizonyos típusú bánásmódokat különösen akkor talált „embertelen”-nek, ha előre megfontoltak voltak, órákon keresztül megszakítás nélkül tartottak, és tényleges fizikai sérülést vagy intenzív fizikai és lelki szenvedést okoztak; s akkor találta a bánásmódot „megalázó”-nak is, ha a bántalmazás az áldozat megalázására és lealacsonyítására alkalmas félelmet, gyötrelmet vagy kisebbségi érzést keltett az áldozatban (ld. többek között *Labita v. Italy* [GC], no. 26772/95, § 120, ECHR 2000-IV).

48. A Bíróság kimondta, hogy a serdülőkorúval szemben alkalmazott testi fenyegetés büntetést az áldozat súlyos vagy tartós fizikai sérülése nélkül is „megalázó”-nak kell tekinteni akkor, ha a büntetés olyan tárgy – nevezetesen a személy méltósága és fizikai integritása – elleni támadásnak minősül, amelynek védelme a 3. cikk egyik fő célja (ld. *Tyrer v. United Kingdom*, 25 April 1978, § 33, Series A no. 26). Továbbá, egy olyan ügyben, amely fizikai és mentális fogyatékkal élő személy által elszenvedett zaklatással volt kapcsolatos, a Bíróság megállapította, hogy a bántalmazással okozott félelem és tehetetlenségérzés annak ellenére kellően súlyos volt ahhoz, hogy elérje az Egyezmény 3. cikkének hatálya alá eséshez szükséges súlyossági fokot, hogy a kérelmező csak egy alkalommal szenvedett fizikai sérülést (ld. *Dorđević v. Croatia*, no. 41526/10, § 96, ECHR 2012). A Bíróság már többször vizsgált a 3. cikk szempontjából olyan helyzeteket, amikor a kérelmező nem szenvedett fizikai sérülést [ld. például a kínzással való fenyegetéssel kapcsolatos *Gäfgen v. Germany* ügyet ([GC], no. 22978/05, § 131, ECHR 2010); valamint a *Kurt v. Turkey* ügyet (25 May 1998, §§ 133-34, *Reports of Judgments and Decisions* 1998-III), amely egy rokon eltűnésével volt kapcsolatos].

49. Továbbá, az Emberi Jogok Európai Bizottsága állami tisztviselőknek betudható aktusokkal összefüggésben elfogadta, hogy a faji alapú diszkrimináció bizonyos körülmények között önmagában is „megalázó bánásmód”-nak minősülhet az Egyezmény 3. cikke szerinti értelemben [ld. a fent hivatkozott *Horváth és Vadász* ügyet, továbbá az *East African Asians v. United Kingdom* ügyet (nos. 4626/70) és más ügyeket (Commission report of 14 December 1973, *Decisions and Reports* 78, pp. 57,62, §§ 196,207)]. A bántalmazás 3. cikk alapján történő értékelése során a diszkriminatív megjegyzéseket és a rasszista inzultusokat mindig súlyosbító tényezőként kell figyelembe venni [ld. *Moldovan and Others v. Romania* (no. 2), nos. 41138/98 és 64320/01, § 111, ECHR 2005-VII (kivonat); és *B.S. v. Spain*, no. 47159/08, § 41, 24 July 2012]. Ez a megközelítés nyert megerősítést a magánszemélyeknek betudható bánásmódok vonatkozásában is (ld. *Identoba and Others v. Georgia*, no. 73235/12, § 65, 12 May 2015; *Abdu v. Bulgaria*, no. 26827/08, §§ 23-24, 11 March 2014; és *Koky and Others v. Slovakia*, no. 13624/03, §§ 223-225, 12 June 2012).

50. A Bíróság továbbá megismétli, hogy az Egyezmény 1. cikke alapján a Magas Szerződő Felekre háruló azon kötelezettség, hogy a joghatóságuk alatt álló minden személy számára biztosítsák az Egyezményben meghatározott jogokat és szabadságokat, a 3. cikkel együtt olvasva azt kívánja meg ezen Felektől, hogy tegyenek lépéseket annak biztosítására, hogy a joghatóságuk alatt álló személyeket magánszemélyek se bántalmazhassák (ld. *M.C. v. Bulgaria*, no. 39272/98, § 149, ECHR 2003-XII).

51. Ha egy személy érvekkel alátámasztva állítja, hogy a 3. cikkben tiltott bánásmódot szenvedett, akkor a 3. cikk megköveteli a nemzeti hatóságoktól, hogy hatékony hivatalos vizsgálatot folytassanak le az ügy tényeinek megállapítására, valamint a felelősök beazonosítására és megbüntetésére. A Bíróság megállapította, hogy ez szükségszerűen igaz olyan esetekben is, amikor magánszemélyek alkalmaznak az Egyezmény 3. cikkével ellentétes bánásmódot (ld. *Valiulienė v. Lithuania*, no. 33234/07, § 74, 26 March 2013; és *Šečić v. Croatia*, no. 40116/02, § 67, 31 May 2007).

Ahhoz, hogy a vizsgálat „hatékony”-nak legyen tekinthető, elvileg alkalmasnak kell lennie arra, hogy az ügy tényeinek megállapításához, valamint a felelősök beazonosításához és megbüntetéséhez vezessen. Ez nem eredménykötelezettség, hanem eszközkötelezettség - a hatóságoknak minden rendelkezésre álló ésszerű lépést meg kell tenniük az incidenssel kapcsolatos bizonyítékok biztosítására (ld. *Milanović v. Serbia*, no. 44614/07, § 86, 14 December 2010).

52. Erőszakos incidensek kivizsgálásakor az állami hatóságoknak az is feladatuk, hogy minden ésszerű lépést megtegyenek az esetleges rasszista indíték feltárására, és annak megállapítására, hogy etnikai gyűlölet vagy előítélet szerepet játszhatott-e az eseményekben. A Bíróság elismeri, hogy a rasszista indíték bizonyítása a gyakorlatban gyakran rendkívül nehéz. Az erőszakos cselekmény lehetséges rasszista felhangjának kivizsgálására irányuló alperes állami kötelezettség nem abszolút; az államnak a töltelhetőt kell megtennie. A hatóságoknak meg kell tenniük az adott körülmények között ésszerű intézkedéseket a bizonyítékok összegyűjtése és biztosítása érdekében, minden gyakorlati eszközt igénybe kell venniük az igazság feltárására, és olyan részletes indoklással ellátott, pártatlan és objektív határozatokat kell hozniuk, amelyekből nem maradnak ki az erőszak rasszista indítékára utaló gyanús tények (ld. *Bekos and Koutropoulos v. Greece*, no. 15250/02, § 69, ECHR 2005-XIII (kivonat)). A rasszista indítékú erőszakot és brutalitást magukban foglaló esetek, valamint a rasszista felhangokat nélkülöző esetek azonos kezelése azt jelenti, hogy szemet hunyunk olyan cselekmények specifikus jellege felett, amelyek különösen rombolóak az alapvető jogokra. Ha az egymástól lényegesen különböző helyzeteket nem kezeljük eltérően, akkor az Egyezmény 14. cikkével összeegyeztethetetlen, nem igazolt bánásmód valósulhat meg (ld. *Nachova and Others v. Bulgaria* [GC], nos. 43577/98 és 43579/98, § 160,

ECHR 2005-VII). A Bíróság azt a különös követelményt is megismétli, hogy a rasszista felhangú támadásokat határozottan és pártatlanul kell kivizsgálni arra figyelemmel, hogy a rasszizmus társadalmi elítélését újból és újból ki kell fejezni annak érdekében, hogy fennmaradjon a kisebbségeknek a hatóságok azon képességébe vetett bizalma, hogy őket a rasszista erőszak fenyegetésével szemben meg tudják védeni (ld. *Amadayev v. Russia*, no. 18114/06, § 81, 3 July 2014).

53. Továbbá, korábbi esetekben a Bíróság már észrevételezte, hogy vészterhes történelmük és állandósult gyökértelenségük miatt a romák egy specifikus típusú hátrányos és sérülékeny kisebbséggé váltak. Ezért speciális védelmet igényelnek (ld. *D.H. and Others v. the Czech Republic* [GC], no. 57325/00, § 182, ECHR 2007-IV). A Bíróság úgy véli, hogy amikor különösen sérülékeny csoportok tagjai sérelmére követnek el bűncselekményeket, akkor határozott és hatékony vizsgálat szükséges.

54. A Bíróság szerint a hatóságok azon kötelezettsége, hogy lehetséges kapcsolatot keressenek a rasszista attitűdök és valamely erőszakos cselekmény között, része az Egyezmény 3. cikkével együtt olvasott 14. cikk alapján az államra háruló kötelezettségnek, s egyúttal az Egyezmény 3. cikkéből fakadó eljárásjogi kötelezettségek egyik aspektusát is képezi. A két rendelkezés kölcsönös egymásra hatása miatt a jelen ügy által felvetett kérdésekhez hasonló kérdések vagy a két rendelkezés valamelyike alapján vizsgálándók (amennyiben nem merül fel a másik rendelkezés alá eső önálló kérdés), vagy mindkét rendelkezés alapján történő vizsgálatot igényelnek. Ez olyan kérdés, amit a konkrét ügyekben a tények és a kérelmezői állítások jellegének fényében kell eldönteni (ld. a fent hivatkozott *Abdu v. Bulgaria*, § 31; *B.S. v. Spain*, no. 47159/08, §§ 59-63, 24 July 2012; valamint a fent hivatkozott *Bekos and Koutropoulos*, § 70).

55. A jelen ügyben a kérelmező azon állítására figyelemmel, hogy a nyomozás nem hatékony volta pontosan abból fakadt, hogy a hatóságok nem vizsgálták ki kellően az erőszakos cselekmények rasszista aspektusát, a Bíróság úgy véli, hogy a panaszt az Egyezmény 3. cikkével együtt olvasott 14. cikk alapján kell megvizsgálni.

(b) A fenti elvek alkalmazása a jelen ügyre

(i) A kérelmező elleni támadás elérte-e a súlyosság minimális mértékét?

56. A jelen ügyben a kérelmező verekezésbe keveredett egy fiatalemberrel, aki a kérelmező szerint erőszakosan megtámadta őt. A verekezést követően kiadott orvosi látlelet szerint a kérelmező zúzódásokat szenvedett a mellkasán, a hátán, a nyakán és az arcán (ld. a fenti 9. bekezdést). A testi sérüléseket súlyosbította az elkövetett erőszak rasszista indítéka: a kérelmező előadta, hogy a verekezést megelőzően három másik személy és az elkövető rasszista inzultusainak célpontjává vált.

57. A Bíróság úgy véli, hogy ezen tényezőkre, és különösen az emberi méltóság azon potenciális megsértésére figyelemmel, amit az erőszak esetleges rasszista indítéka jelentett, a kérelmezővel szemben alkalmazott bánásmód az Egyezmény 3. cikkének hatálya alá esik (ld. a fent hivatkozott *Abdu* ügyet, § 24). Ezért a Kormány ezzel kapcsolatos, *ratione materiae* összeférhetetlenségre hivatkozó kifogását (ld. a fenti 38. bekezdést) el kell utasítani.

(ii) *Hatékony vizsgálat került-e lefolytatásra az incidens mögött meghúzódó indíték vonatkozásában?*

58. A jelen ügyben a kérelmező büntető feljelentést tett az ügyészségen, amelyben felhívta a hatóságok figyelmét a támadás állítólagosan rasszista indítékára. Feljelentése nyomán az ügyész a Büntető Törvénykönyv 174/B § szerinti csoport tagja elleni erőszak bűncselekménye miatt indított nyomozást. A törvényi tényállás konstitutív elemeire (ld. fenti 19. bekezdés) figyelemmel a Bíróság meggyőződött arról, hogy egy ilyen nyomozás elvileg alkalmas volt arra, hogy feltárja az incidens rasszista indítékát, amennyiben volt ilyen indíték.

Arról kell tehát megbizonyosodni, hogy a lefolytatott nyomozás megfelelő volt-e, azaz kellően alapos volt-e a 3. cikk céljaira.

59. Ezzel kapcsolatosan a Bíróság emlékeztet arra, hogy a nyomozati eredmények hiánya önmagában nem jelenti azt, hogy a nyomozás nem volt hatékony: a kivizsgálási kötelezettség „nem eredménykötelezettség, hanem eszközkötelezettség” (ld. *Milić and Nikezić v. Montenegro*, nos. 54999/10 és 10609/11, § 98, 28 April 2015).

60. A Bíróság annak megjegyzésével kezdi, hogy a kérelmező és E.D. közötti incidenst vizsgáló hatóságok rendelkezésére állt a kérelmező és L.D. nyilatkozata, akik mindketten fenntartották, hogy a verekedés előtt E.D. cigánynak nevezte a kérelmezőt.

61. Amint azt az etnikai vagy más kisebbséghez tartozó személyekkel szembeni erőszakot magában foglaló operatív műveletekkel kapcsolatosan a bűnüldöző szervek tagjai által tett nyilatkozatokkal összefüggésben a Bíróság a *Nachova* ügyben korábban kimondta: a rasszista szóbeli bántalmazás bármely bizonyítéka igen nagy jelentőségű annak eldöntésekor, hogy jogellenes, gyűlölet-indítékú erőszakos cselekmény történt-e. Ha a nyomozás során ilyen bizonyíték merül fel, akkor azt igazolni kell, s megerősítés esetén minden tényt alaposan meg kell vizsgálni annak érdekében, hogy a lehetséges rasszista indítékok feltárásra kerüljenek (ld. a fent hivatkozott *Nachova* ügyet, § 164).

Ezért – a romákkal szembeni, dokumentáltan létező előítéletes és ellenséges érzületre figyelemmel – a kifogásolt megnyilatkozás igazolást kívánt az elkövetői indíték vonatkozásában, ha volt ok annak feltételezésére,

hogy E.D. magatartása gyűlölet-bűncselekményt valósított meg (ld. a fenti 21. bekezdést).

62. A Bíróság észrevételezi, hogy a Büntető Törvénykönyv 174/B § releváns időszakban hatályos szövege szerint, aki mással szemben annak valamely csoporthoz tartozása miatt alkalmaz erőszakot, bűntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. Ilyen módon a releváns rendelkezés tiltotta a kérelmező által panaszolt erőszakot és szóbeli bántalmazást. Ezért indokolt volt annak megvizsgálása, hogy az elkövető azért választotta-e célpontul az adott személyt, mert az a védett csoportok valamelyikéhez tartozott. Valójában a hazai hatóságok megjegyezték, hogy a kérelmező, aki roma származású volt, rasszista bántalmazással kísért erőszaknak volt kitéve, és hogy a bűncselekmény indítéka lehetett faji gyűlölet, s tettek is lépéseket E.D. indítékának megállapítására.

63. Így a hatóságok kikérdezték E.D.-t tetteinek lehetséges rasszista háttéréről, bár ezt egy párhuzamos, garázdaság bűncselekménye miatt folytatott eljárásban tették. Nyilatkozatait okirati bizonyítékként csatolták a csoport tagja elleni erőszak bűncselekményével kapcsolatos iratanyaghoz.

64. Mivel E.D. nem ismerte el a rasszista indítékot, a nyomozó hatóságok megvizsgálták, hogy az incidenst kísérő szavakból, tettekből és körülményekből következtetni lehet-e ilyen indítékra. A hatóság különösen a kérelmezőnek és barátnőjének E.D. verekedést megelőzően tett rasszista nyilatkozataival kapcsolatosan adott tanúvallomását vette figyelembe. Az e tanúvallomások, valamint E.D. tanúvallomása közti ellentmondások feloldása érdekében a nyomozó hatóságok célzott kérdéseket tettek fel más tanúknak – nevezetesen a két rendőrnek – azzal kapcsolatosan, hogy a kérelmező és az elkövető verekedése előtt vagy idején milyen szóváltást hallottak. A rendőrök tanúvallomása nem volt bizonyító erejű, mivel ők a verekedés befejeződése után értek a helyszínre. Továbbá, a kérelmező azon ismerőseinek kiléte, akiknek a beavatkozása véget vetett a verekedésnek, a nyomozás során mindvégig ismeretlen maradt az ügyészség számára. Az ügyészség pusztán azért döntött a kérelmező és E.D. közti szembesítés ellen, mert úgy vélte, hogy az nem járna sikerrel.

65. Mindenesetre úgy tűnik, hogy a Csongrád Megyei Főügyészség elfogadta a kérelmező és L.D. verzióját az eseményekről, különösen a E.D. által tett diszkriminatív nyilatkozatokról adott beszámolót (ld. a fenti 17. bekezdést). A Főügyészség azonban még ennek fényében sem volt képes eldönteni, hogy a kérelmező roma származása releváns tényező volt-e az incidensben. A Főügyészség továbbá megjegyezte, hogy lehetetlen volt eldönteni, hogy ki kezdte a verekedést, különösen mivel E.D. már elhagyni készült a helyszínt, amikor a konfliktusra sor került.

66. A nyomozó hatóságok azt is megvizsgálták, hogy egyéb közvetett bizonyítékból levonható-e bármilyen következtetés. Megvizsgálták E.D. közösségi oldalra feltett bejegyzéseit annak érdekében, hogy igazolják a rasszista ideológiákhoz való kötődését, s kikérdezték a bejegyzések

jelentéséről (ld. a fenti 14. bekezdést). A Főügyészség arra a következtetésre jutott, hogy a bejegyzésekből is csak annyi volt megállapítható, hogy E.D. konkrétan néven nem nevezett, személy szerint be nem azonosítható, roma származású személyt bántalmazott előző éjszaka. A bejegyzés szövegéből és magából a teljes üzenetváltásból sem volt azonban egyértelműen és kétséget kizáróan megállapítható, hogy a bántalmazásra kifejezetten a bántalmazott személy roma származása miatt került volna sor. A hatóságok észrevételezték, hogy az incidensnek a rasszista indítékon kívül más indítéka is lehetett, és meggyőződtek arról, hogy a rasszista indíték teljes mértékben valószínűsíthető volt ugyan, de minden kétséget kizáróan – ami indokoltta tette volna a E.D. elleni vádemelést – nem volt megállapítható.

67. A Bíróság megismétli: feladata nem az, hogy döntsön a hazai jog alkalmazásáról, vagy hogy elbírálja a bűncselekmény elkövetésével vádolt személyek egyéni bűnösségét; hanem az, hogy ellenőrizze, hogy következtetések levonása során a hatáskörrel rendelkező hatóságok az Egyezményben lefektetett eljárásjogi kötelezettségek által megkövetelt alapos vizsgálatot folytattak-e le az adott ügyben, illetve hogy milyen mértékben volt alapos a vizsgálat (ld. a fent hivatkozott *Abdu* ügyet, § 33).

68. A Bíróság megjegyzi, hogy az ügyészség megvizsgálta a E.D. rasszista indítékával kapcsolatos kérelmezői állításokat, és számos, a kérelmező által állításainak alátámasztására felhozott tényezőt is értékelt, beleértve az elkövető által – különösen a verekedést követően tett – gyűlölet-kijelentéseket is. A Bíróság így meggyőződött arról, hogy az ügyészség nem úgy kezelte az ügyet, mintha annak nem lettek volna rasszista felhangjai.

69. A Bíróság továbbá észrevételezi, hogy a hatóságok arra hivatkozva tagadták meg a vádemelést E.D. ellen, hogy E.D. rasszista indítékait nem lehetett „egyértelműen és minden kétséget kizáróan” megállapítani. Az ügyészség egyrészt különösen azzal érvelt, hogy lehetetlen volt megállapítani, hogy pontosan hogyan kezdődött a verekedés, és hogy bizonyos elemek fennállása miatt az incidensnek a faji gyűlölettől eltérő indítékai is lehettek (ld. a fenti 15. bekezdést). Beadványaiban a Kormány is ezt az álláspontot képviselte (ld. a fenti 43. bekezdést). Másodszor, a hatóságok szerint a E.D. által az incidenst követően a közösségi oldalra feltett, az áldozat roma származását megemlítő bejegyzéseket nem lehetett teljes bizonyossággal összefüggésbe hozni a kérelmezővel történt incidenssel, s a bejegyzések nem világítottak rá E.D. indítékaira.

70. Az első megfontolást illetően a Bíróságnak az az álláspontja, hogy nem csupán a kizárólagosan az áldozat jellegzetességére alapozott aktusok minősíthetők gyűlölet-bűncselekménynek. A Bíróság úgy véli, hogy az elkövetőknek egyes indítékaik is lehetnek, s a szituációs tényezők egyforma mértékben, vagy még erősebben is befolyásolhatják őket, mint az azon csoport iránt érzett negatív elfogultság, amelyhez az áldozat tartozik. Ezért a Bíróság nehezen tudja osztani az annak bizonyítása miatti

ügyészségi aggodalmakat, hogy az inzultusra „kifejezetten” a kérelmező roma volta miatt került-e sor.

71. A második elemet illetően a Bíróság megjegyzi, hogy a közösségi oldalra feltett bejegyzéseiben E.D. kifejezetten megemlítette az áldozat, valamint az áldozatot a helyzetből kimenekítő három férfi roma származását (ld. a fenti 11. bekezdést), s ez megegyezett a kérelmező által azon incidensről adott beszámolóval, amelynek részese volt. Továbbá, az incidenst követően tett tanúvallomásaiban E.D. megismételte, amit a bejegyzésben is állított, megerősítve, hogy a bejegyzés a kérelmezővel történt incidenssel volt kapcsolatos, de – a kérelmező által elszenvedett, nem túl súlyos sérülésekre hivatkozva – tagadva, hogy fejbe rúgta volna a kérelmezőt.

72. Az ügyészség nem adott magyarázatot arra, hogy a bejegyzések tartalma és a kérelmező ezt követően tett tanúvallomása miért nem volt egyértelműen a kifogásolt eseményekhez köthető, és miért nem lehetett a bejegyzésekből érvényesen következtetéseket levonni E.D. indítékára vonatkozóan a kérelmező elleni támadással összefüggésben.

73. Ezzel kapcsolatosan a Bíróság a E.D. ismerősei által a közösségi oldalon elhelyezett bátorító válaszüzeneteken túl azt is lényegesnek találja, hogy E.D. egyik bejegyzése az interneten elérhető olyan filmjelenetre irányította tovább az olvasót, amely szélsőségesen intoleráns és rasszista tartalommal rendelkezett, és széles körben ilyenként volt ismert (ld. a fenti 11. bekezdést). Az ügyészség nem adott magyarázatot arra, hogy ezt miért nem lehetett faji előítéletes indíték bizonyítékának tekinteni, különösen E.D. azon kapcsolódó bejegyzésével együtt vizsgálva, miszerint a klipben megszólaló karakter által gyűlölt embertípusok listája kiegészíthető ”néhány köztünk élő más szeméttípussal” (ld. a fenti 11. bekezdést, valamint a fenti 21. bekezdést az elkövetői magatartásokról szóló EBESZ szövegben).

74. Az ügyészség – amelyre ezek az elemek semmilyen benyomást nem tettek – arra a következtetésre jutott, hogy E.D. csoport tagja elleni erőszak miatti büntetőjogi felelőssége nem volt „minden kétséget kizáróan” megállapítható, s az eljárást vádemelés nélkül megszüntette.

75. A Bíróság tisztában van saját szubszidiárius szerepével és azzal, hogy nem állíthatja saját tényértékelését a nemzeti hatóságok tényértékelése helyébe. Kénytelen azonban megjegyezni, hogy az ügyészség ragaszkodása ahhoz, hogy mindenképpen egyéb, nem rasszista indítékot találjon, s vonakodása attól, hogy a nyilvánvaló egybeesések ellenére kapcsolatot találjon E.D. bejegyzései és az incidens között, s végül a rasszista indíték beazonosításának elmulasztása az olyan erőteljes gyűlölet-bűncselekmény indikátorok jelenléte ellenére, mint a bejegyzések, az ügy körülményeinek nyilvánvalóan ésszerűtlen értékeléséből fakadt (ld. a fenti 23. bekezdést).

Ez olyan mértékben csorbította a nyomozás megfelelőségét, ami már összeegyeztethetetlen az állam e területen fennálló, határozott és hatékony

nyomozás lefolytatására irányuló kötelezettségével (ld. a fent hivatkozott *Milić and Nikezić* ügyet, § 99).

76. A fenti megfontolások együttes hatása olyan, ami az Egyezmény 3. cikkével együtt olvasott 14. cikk sérelmét valósítja meg.

III. AZ EGYEZMÉNY 41. CIKKÉNEK ALKALMAZÁSA

77. Az Egyezmény 41. cikke kimondja:

“Ha a Bíróság az Egyezmény vagy az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvek megsértését állapítja meg és az érdekelt Magas Szerződő Fél belső joga csak részleges jóvátételt tesz lehetővé, a Bíróság – szükség esetén – igazságos elégtételt ítél meg a sértett félnek.”

A. Károk

78. A kérelmező 10.000 euró nem vagyoni kártérítést követelt.

79. A Kormány túlzottnak találta az igényt.

80. A Bíróság úgy véli, hogy a kérelmező nem vagyoni kárt szenvedett a jogsértés miatt, és a teljes követelt összeget megítéli számára.

B. Költségek és kiadások

81. A kérelmező nem terjesztett elő költségtérítési igényt. Ezért ilyen címen semmilyen összeg nem kerül megítélésre.

C. Késedelmi kamat

82. A Bíróság úgy találja megfelelőnek, hogy a késedelmi kamatnak az Európai Központi Bank marginális hitelkamatán kell alapulnia, amelyhez további három százalékpontot kell hozzáadni.

EZEN INDOKOK ALAPJÁN A BÍRÓSÁG

1. A Kormánynak az Egyezmény rendelkezéseivel való *ratione materiae összeférhetetlenség miatti előzetes kifogását* egyhangúlag *egyesíti* az érdelemmel, és elutasítja a kifogást;
2. Egyhangúlag elfogadhatóvá *nyilvánítja* a kérelmet;

3. Hat szavazattal egy szavazat ellenében *megállapítja*, hogy az Egyezmény 3. cikkével együtt olvasott 14. cikket megsértették;
3. Hat szavazattal egy szavazat ellenében *megállapítja*:
- (a) hogy az alperes államnak attól az időponttól számított három hónapon belül, amikor az ítélet az Egyezmény 44. cikkének 2. bekezdése szerint véglegessé válik, a kérelmező számára nem vagyoni kárként 10.000 (tízezer) eurót, továbbá az ezen összeget terhelő adók összegét kell kifizetnie nemzeti valutában, a teljesítéskori átváltási árfolyam alkalmazásával;
 - (b) hogy a fent említett három hónap lejártát követően a teljesítés időpontjáig a késedelmes időszakra az Európai Központi Bank marginális kamatlábát három százalékponttal meghaladó mértékű kamatot kell fizetni a fenti összeg után.

Készült angol nyelven, írásbeli kihirdetésre került 2015. október 20-án, a Bíróság Eljárási Szabályzata 77. § 2. és 3. bekezdésének megfelelően.

Stanley Naismith
Hivatalvezető

Işıl Karakaş
Elnök

Az Egyezmény 45. cikke 2. bekezdésének, valamint a Bíróság Eljárási Szabályzata 74. § 2. bekezdésének megfelelően J.F. Kjølbrot bírósági különvéleménye csatolásra került az ítélethez:

A.I.K.
S.H.N.

KJØLBRO BÍRÓ KÜLÖNVÉLEMÉNYE

1. Nem értek egyet a többséggel abban, hogy az Egyezmény 3. cikkével együtt olvasott 14. cikket megsértették. Vagyis nem értek egyet azzal, hogy az állam nem teljesítette az állítólagosan rasszista indítékú erőszakos incidens hatékony kivizsgálására irányuló pozitív kötelezettségét.

2. A kérelmező és egy magánszemély (E.D.) között nem vitatottan erőszakos összetűzésre került sor. A kérelmező büntető feljelentést tett, s az elkövető állítólagosan rasszista indítékát az ügyészség tudomására hozta. Az

ügyész „csoport tagja elleni erőszak” (Büntető Törvénykönyv 174/B §) bűncselekménye miatt indított nyomozást, és kivizsgálta a támadás állítólagosan rasszista indítékát. Ezért a kérdés nem az, hogy az ügyész kivizsgálta-e a támadás állítólagosan rasszista indítékát, hanem az, hogy az állítólagosan rasszista indíték kivizsgálása - az Egyezmény 3. cikkében foglalt követelménnyel összhangban - hatékony volt-e.

3. Gyors és azonnali nyomozás kezdődött, amely gyorsan és hatékonyan folyt le. A releváns bizonyítékokat összegyűjtötték. Többek között a kérelmezőt és barátnőjét is tanúként hallgatták meg. Ugyanígy meghallgatták az incidens után a helyszínre érkezett két rendőrt. Megpróbálták beazonosítani a kérelmező azon három ismerősét, akik az incidenst követően beavatkoztak. Az állítólagos elkövetőt is kikérdezték. Továbbá dokumentumok, többek között orvosi láttelepek és a közösségi oldalra feltett, kinyomtatott bejegyzések is az ügyész rendelkezésére álltak. A többség semmilyen olyan elmulasztott nyomozati intézkedésre, vagy a bizonyítékok összegyűjtése tekintetében fellelhető olyan hiányosságra nem mutatott rá, ami igazolná, hogy a nyomozás nem volt hatékony.

4. Valójában a jogsértés megállapításának alapja kizárólag a bizonyítékok ügyész általi értékelése, valamint a nyomozást megszüntető határozat. Kollégáim értékelése szerint az ügyészi értékelés „az ügy körülményeinek nyilvánvalóan ésszerűtlen értékeléséből fakadt” (ld. az ítélet 77. bekezdését). Én határozottan nem értek egyet ezzel az állítással.

5. Az ügyészi indoklásból egyértelműen kitűnik, hogy a „közösség tagja elleni erőszak” bűncselekménye tárgyában folyt nyomozást megszüntető határozat alapja az az értékelés volt, hogy a bűncselekmény „nem bizonyítható a büntetőjogi felelősség megállapításához szükséges mértékben”, s hogy a „rasszista indíték ... nem volt kétséget kizáróan bizonyítható ...” (ld. az ítélet 17. bekezdését). Más szóval, az összes rendelkezésre álló anyag értékelése alapján az ügyész azon a véleményen volt, hogy a bizonyítékok nem voltak elegendőek az állítólagos elkövető elítélésének biztosításához.

6. A hatékony vizsgálat lefolytatására irányuló pozitív kötelezettség eszközkötelezettség, nem pedig eredménykötelezettség (*Milić and Nikezić v. Montenegro*, nos. 54999/10 és 10609/11, § 94, 28 April 2015), s az egyének büntetőjogi felelősségének értékelése nem a Bíróság feladata (*Avşar v. Turkey*, no. 25657/94, § 284, ECHR 2001-VII (kivonat)). Továbbá, az Egyezmény 6. cikkének 2. bekezdésében biztosított ártatlanság vélelmére, valamint a büntetőjogbeli objektivitás bevett elvére figyelemmel az Egyezmény nem értelmezhető úgy, mint ami azt követeli meg az ügyésztől, hogy abban az esetben is vádat emeljen valamely személy ellen, ha értékelése szerint és az összes releváns bizonyíték megfelelő értékelése alapján nem történt bűncselekmény, vagy a bizonyítékok nem elegendőek az elítéléshez. Ezért, ha a hazai szinten lefolytatott nyomozás hatékony volt abban az értelemben, hogy az összes releváns bizonyíték összegyűjtésre

került, akkor a Bíróságnak el kell fogadnia a bizonyítékok hazai hatóságok általi értékelését, kivéve, ha az értékelés önkényes vagy nyilvánvalóan ésszerűtlen.

7. Véleményem szerint nem állítható alappal az, hogy a „közösség tagja elleni erőszak” ügyében folytatott nyomozás megszüntetéséről szóló határozat önkényes vagy nyilvánvalóan ésszerűtlen volt, vagy hogy nem „az ügy összes releváns ténybeli elemének megfelelő értékelésén alapult” (*Milić and Nikezić v. Montenegro*, nos. 54999/10 és 10609/11, § 99, 28 April 2015).

8. Azon következtetés alátámasztására, hogy az ügyész értékelése „az ügy körülményeinek nyilvánvalóan ésszerűtlen értékeléséből fakadt”, a többség három elemet említett: (1) a rasszista indíték ügyészi értékelését (az ítélet 72. bekezdése), (2) az elkövető közösségi oldalra feltett bejegyzéseinek a jelentőségét (73-74. bekezdés) és (3) az elkövető által a közösségi oldalon elhelyezett, egy filmre utaló link fontosságát (az ítélet 75. bekezdése).

9. Először, a rasszista indítékot illetően, a Büntető Törvénykönyv 174/B §-ból következően az elítélés biztosításához az ügyésznek azt kell minden ésszerű kétséget kizáróan bizonyítania, hogy az áldozatot „etnikai, faji ... csoporthoz ... tartozása miatt” érte a támadás. Az ügyész a határozat indoklásában elmagyarázta (az ítélet 17. bekezdése), hogy miért nem lehetett bizonyítani, hogy a kérelmező ellen roma származása „miatt” alkalmaztak erőszakot. Az ügyész értékelése szerint a bűncselekmény „nem bizonyítható a büntetőjogi felelősség megállapításához szükséges mértékben”, és a „rasszista indíték ... nem volt kétséget kizáróan bizonyítható ...”. Nem látom, hogy a többség „vegyes indíték”-ra történő hivatkozásának mi a relevanciája az ügy értékelése terén. Az ügyész úgy ítélte meg, hogy nem tudja bizonyítani a rasszista indíték, valamint az erőszak közötti kapcsolatot. Utalt arra, hogy az elkövető „el akart menni a helyszínről, a [kérelmező] számonkérésére fordult csak vissza, és magára a verekedés kezdetére vonatkozóan is csak a [kérelmező] és E.D. egymásnak ellentmondó vallomásai állnak rendelkezésre.” Kollégáim vitathatják ezt az értékelést, de nincs elegendő alap azt „önkényes”-nek vagy „nyilvánvalóan ésszerűtlen”-nek minősíteni.

10. Másodszor, a közösségi oldalon elhelyezett bejegyzések fontosságát illetően, kollégáim kritizálhatják az ügyészt arra hivatkozva, hogy „nem adott magyarázatot arra, hogy a bejegyzések tartalma és a kérelmező ezt követően tett tanúvallomása miért nem volt egyértelműen a kifogásolt eseményekhez köthető, és miért nem lehetett a bejegyzésekből érvényesen következtetéseket levonni E.D. indítékára vonatkozóan a kérelmező elleni támadással összefüggésben” (ld. az ítélet 73. bekezdését). Kollégáim azonban nem ismerik fel a roma származású személy ellen alkalmazott erőszak, valamint a személy ellen, annak roma származása miatt alkalmazott erőszak közötti különbséget. Az első esetben az áldozat etnikai

származása ténykérdés, a másodikban pedig az erőszak oka. A határozat indoklásából világosan kitűnik, hogy az ügyész értékelése szerint a bejegyzések nem voltak elegendőek annak bizonyításához, hogy az incidensre „az áldozat roma származása miatt” került sor. Kollégáim ezt az értékelést is vitathatják, de nincs elegendő alap azt „önkéntes”-nek vagy „nyilvánvalóan ésszerűtlen”-nek minősíteni.

11. Harmadszor, az elkövető által a közösségi oldalra feltett bejegyzések egyikében elhelyezett, rasszista filmre utaló linket illetően kollégáim kritizálhatják az ügyészt amiatt, hogy „nem adott magyarázatot arra, hogy ezt miért nem lehetett faji előítéletes indíték bizonyítékának tekinteni,” (ld. az ítélet 75. bekezdését). Az ügyész azonban világosan közölte, hogy „a bejegyzés szövegéből és magából a teljes üzenetváltásból sem” bizonyítható, hogy az incidensre „kifejezetten a bántalmazott személy roma származása miatt” került volna sor (ld. az ítélet 17. bekezdését). Kollégáim nem ismerik fel, hogy az a tény, hogy valaki rasszistaként értelmezhető nézeteket fejez ki, nem jelenti azt, hogy minden, amit tesz, rasszista indítékú. Kollégáim ezt az értékelést is vitathatják, de nincs elegendő alap azt „önkéntes”-nek vagy „nyilvánvalóan ésszerűtlen”-nek minősíteni.

12. Véleményem szerint a többség a bizonyítékok saját maga általi értékelését a hazai hatóságok értékelése helyébe helyezve negyedfokú bírósággént jár el. Az ítélet csakis olyanként olvasható, mint ami azért kritizálja az ügyészt, mert nem emelt vádat az elkövető ellen, és nem vitte az ügyet büntető bíróság elé.

13. Csakhogy, amint már említésre került, az Egyezmény nem értelmezhető úgy, mint ami azt követeli meg az ügyésztől, hogy abban az esetben is vádat emeljen valamely személy ellen, ha értékelése szerint és az összes releváns bizonyíték megfelelő értékelése alapján nem történt bűncselekmény, vagy a bizonyítékok nem elegendőek az elítéléshez. Továbbá, amint már említésre került, nem állítható alappal az, hogy a „közösség tagja elleni erőszak” ügyében folytatott nyomozás megszüntetéséről szóló határozat önkéntes vagy nyilvánvalóan ésszerűtlen volt, vagy hogy nem „az ügy összes releváns ténybeli elemének megfelelő értékelésén alapult”

14. Egy további aspektust is hangsúlyozni szeretnék. A kérelmező a hatóságok által lefolytatott nyomozás állítólagosan nem hatékony voltát, nem pedig a büntetőeljárás, mint olyan, hiányát panaszolta (ld. az ítélet 32. bekezdését). Kollégáim nem a hazai nyomozást kritizálják olyan alapon, hogy az nem volt hatékony abban az értelemben, hogy nem biztosította az összes releváns bizonyítékot, hanem – a kérelmezőhöz hasonlóan – valójában a bizonyítékok ügyész általi értékelését illetik kritikával. Ezzel összefüggésben fontos látni, hogy a kérelmező számára nyitva állt az a lehetőség, hogy amennyiben elégedetlen volt a bizonyítékok ügyész általi értékelésével, és az ügy tényeinek bíróság általi értékelését kívánta, akkor pótmagánvádlóként lépjen fel az ügyben (Büntetőeljárásról szóló törvény

199. § (2) bekezdés). Ezt nem tette meg. Ehelyett az Emberi Jogok Európai Bíróságához fordult, amely most – bár közvetve – közli a nemzeti ügyésszel, hogy annak ellenére, hogy értékelése szerint a bizonyítékok nem voltak elegendőek az elítéléshez, vádat kellett volna emelnie az elkövető ellen, és büntető bíróság elé kellett volna vinnie az ügyet, mivel a többség szerint az ügyész határozata „az ügy körülményeinek nyilvánvalóan ésszerűtlen értékeléséből” fakadt.

15. Az említett okok miatt véleményem szerint nem sértették meg az Egyezmény 3. cikkével együtt olvasott 14. cikket.